

معماری مقیاس بزرگ

خانم دکتر سحر آدابی

علیرضا سلطانی نشان

۲۲ مهر ۱۴۰۳

فهرست مطالب

۱	۱ پیشگفتار
۲	۲ معرفی
۲	۱.۲ چه زمانی یک پروژه مقیاس بزرگ است؟
۲	۲.۲ یادآوری متدولوژی RUP
۲	۱.۲.۲ منظور از نظم در RUP
۲	۲.۲.۲ چهار فاز اصلی در RUP
۳	۳.۲.۲ منظور از فرسخ‌شمار چیست؟
۳	۴.۲.۲ محوریت بر روی نیازمندی‌ها
۳	۵.۲.۲ استفاده از برنامه‌نویسی OOP

مجوز

به فایل license همراه این برگه توجه کنید. این برگه تحت مجوز GPLv۳ منتشر شده است که اجازه نشر و استفاده (کد و خروجی/pdf) را رایگان می‌دهد.

۱ پیشگفتار

اگر درس مهندسی نیازمندی‌ها را خوانده باشید، احتمالاً در جریان آن هستید که برای تولید نرم‌افزار بخش‌های زیادی درگیر هستند اما در حالت کلی در درس پیشین دانستیم که در ابتدا بایستی نیازمندی‌های مشتری یا کارفرما را از محصول نرم‌افزار بدانیم، آن را بررسی و تحلیل کنیم، سند نیازمندی آن را آماده‌سازی کنیم و سپس به دنبال طراحی معماری آن برویم. در این درس به طراحی و پیاده‌سازی سند معماری مقیاس بزرگ یک محصول نرم‌افزاری می‌پردازیم تا فرایند تولید نرم‌افزار را به طور کامل طی کرده باشیم.

۲ معرفی

۱.۲ چه زمانی یک پروژه مقیاس بزرگ است؟

برای اینکه بتوانیم بگوییم که چه پروژه‌ای مقیاس بزرگ محسوب می‌شود، براساس دو استاندارد ایرانی و بین‌المللی می‌توان دو استاندارد را در اینجا مطرح کرد:

- استاندارد مقیاس بزرگ بودن پروژه از نظر دکتر شمس، آن است که پروژه بیشتر از ۶ ماه زمان پیاده‌سازی نیاز داشته باشد و تعداد درخواست‌های ارسالی به آن ۱۲ نفر به بالا باشد.
- استاندارد بین‌المللی مقیاس بزرگ بودن پروژه را زمان یک سال به بالا جهت پیاده‌سازی و تعداد درخواست‌ها را بین ۲۰ تا ۲۲ نفر تعیین می‌کند.

ابتدایی‌ترین فاز معماری یک محصول نرم‌افزاری مقیاس بزرگ، طراحی و بررسی و آنالیز سناریوهای آن است. سند معماری نرم‌افزار به مجموعه‌ای از سناریوهایی گفته می‌شود که در ازای هر کدام یک راه‌حل مناسب مطرح می‌شود. یکی از نیازمندی‌های بررسی معماری نرم‌افزار مقیاس بزرگ استفاده از متدولوژی RUP^۱ می‌باشد. دلیل اصلی آن این است که می‌توان تمام فرایندهای آن را به همراه Artifactها شخصی‌سازی کرد. در معماری نرم‌افزار می‌توانیم مشخص کنیم که چه اجزایی داریم و این اجزا چگونه با یکدیگر در ارتباط هستند و شامل چه قیدهایی می‌شود. در حقیقت در سند معماری نرم‌افزار نمود خارجی المان‌ها را مطرح می‌کنیم. نحوه در کنار هم چیدن سرویس‌ها را مطرح می‌کنیم اما هیچ وقت در مورد جزئیات اینکه برای مثال از چه الگوریتم‌هایی استفاده می‌کنیم، صحبت نمی‌شود. در این سند علاوه بر نیازهای جاری، در مورد نیازهای آتی نیز صحبت می‌شود که در آینده چقدر باید نرم‌افزار قابلیت گسترش Expandability داشته باشد.

۲.۲ یادآوری متدولوژی RUP

این متدولوژی به عنوان یک متدولوژی توسعه نرم‌افزار اجایل، به دلیل قابل تکرار بودنش در نظر گرفته شده است. این روش مهندسی نرم‌افزار از یک سیستم انعطاف پذیر و سازگار در فرایند توسعه نرم‌افزار استفاده می‌کند که در برگیرنده انجام تنظیمات و تکرار دوره‌های مهندسی نرم‌افزار است تا زمانی که محصول به نیازمندی‌های مطرح شده و اهداف برسد [۱].

۱.۲.۲ منظور از نظم در RUP

منظور از نظم در حقیقت نمودهایی می‌باشد که در فرایند توسعه نرم‌افزار مورد استفاده قرار می‌گیرد، در حقیقت نظم، مدل‌سازی حرفه‌ای را نشان می‌دهد. این نظم‌ها به ما کمک می‌کنند که چه زمانی چه Activityهایی را باید به چه میزان در چه بازه‌هایی انجام دهیم و خروجی مورد نظر ما چیست؟

برای مثال در فرایند تحلیل نیازمندی پروژه، نظم نیازمندی، خروجی فازهای آن است که به شکل مدل‌های Usecase diagram و سند معماری نرم‌افزار کشیده و نوشته شده است.

۲.۲.۲ چهار فاز اصلی در RUP

۱. فاز آغاز یا Inception: در این فاز تمام نیازمندی‌ها جمع‌آوری می‌شود و مقیاس پروژه در آن بدست می‌آید.

۲. فاز توسعه یا Elaboration: طراحی سیستم و تحلیل دقیق‌تر نیازمندی‌ها صورت می‌گیرد.

(آ) استفاده از مدل‌سازی‌ها و کشیدن دیاگرام‌ها

(ب) کشیدن مدل usecase: کاربرد بزرگی برای مشتری (کارفرما) و طراح دارد و برای هر دو طرف قابل فهم می‌باشد. در این نوع نمودار افعال و نیازمندی‌های functional مطرح می‌شود. انتظارات در مورد سیستم در اینجا مورد بحث قرار می‌گیرند.

^۱ Rational Unified Process

- اینکه کاربرد بتواند زیر ۲ ثانیه احراز هویت شود مربوط به نیازمندی‌های non-functional می‌باشد.
- شامل دو سند می‌شود:

- سند Usecase که انتظارات سیستم را مشخص می‌کند.
- سند معماری که function و non-functional را در بر می‌گیرد.

(ج) طراحی Class diagram

(د) طراحی Sequence diagram

۳. فاز ساخت یا Construction: در این فاز کد نویسی و ارزیابی کدهای نوشته شده صورت می‌گیرد.

۴. فاز استقرار یا Deployment: در این فاز نرم‌افزار آماده شده است و در بستری مناسب به کاربران نهایی^۲ ارائه می‌شود که نیازمند آموزش‌های لازم می‌باشد.

محبوبیت استفاده از متدولوژی RUP به خاطر آن است که کاملاً به صورت جامع سیستم را در بر می‌گیرد.

۳.۲.۲ منظور از فرسخ‌شمار چیست؟

فرسخ‌شمار یا Milestone در هر کدام از فازها مشخص می‌شود که در حقیقت در مورد تعیین یک بازه زمانی مشخص صحبت می‌کند. در آن می‌توانیم ببینیم که در فازهای قبلی چه کارهایی بایستی انجام می‌شده، آیا آن‌ها را انجام داده‌ایم و اگر انجام نداده‌ایم یا مشکلی در آن وجود دارد آن فاز را تکرار می‌کنیم تا به انتهای آن برسیم که به نحوی تسک یا وظیفه را ببندیم.

نکات

- ساده‌ترین سند در میان این ۴ فاز، سند استقرار می‌باشد.
- معماری مقیاس‌پذیر (بزرگ) یک پروژه نرم‌افزار دو بُعد پویا و ثابت دارد.
- در مورد ارزیابی کارایی و آزمون نرم‌افزار گفتنی است که هر توسعه‌دهنده مسئول Quality control بخش خودش است.
- تکرارها n تا هستند مدیر پروژه یا طراح سیستم باید به ما تعداد تکرارها را به صورت تقریبی بگوید.

۴.۲.۲ محوریت بر روی نیازمندی‌ها

متدولوژی RUP تأکید زیادی روی شناسایی و مدیریت نیازمندی‌ها را دارد و به تیم‌ها کمک می‌کند تا نیازمندی‌های کلیدی پروژه را به خوبی درک و پیاده‌سازی کنند.

۵.۲.۲ استفاده از برنامه‌نویسی OOP

این متدولوژی به طور گسترده از ۴ اصل شیء‌گرایی استفاده می‌کند و به توسعه‌دهندگان اجازه می‌دهد که کدهای قابل استفاده مجدد و مدیریت فاکتورهای انعطاف پذیری را ایجاد کنند.

مراجع

[1] Study.com. Rational unified process | rup definition, methodology & examples. <https://study.com/academy/lesson/what-is-the-rational-unified-process-methodology-tools-examples.html#:~:>

text=Rational%20Unified%20Process%20(RUP)%20is,requirements%20and%20objectives%20are%20met.,
11/21/2023.